

J.M.WESTERBRINK - WIRTZ

FLAUWERD

G.F.CALLENBACH,N.V. NUKERK

FLAUWERD

MET TEKENINGEN VAN ANNIE VAN DE RUIT

FLAUWERD

DOOR

J. M. WESTERBRINK-WIRTZ

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

1939

HOOFDSTUK I.

„**T**och fijn, dat ik mee mocht!”

„Hans probeerde dit te blijven denken. Hij was immers zo blij geweest, toen moeder tegen Jaap zei: „Ja, je mag wel bij Klaas gaan spelen, vanmiddag, maar dan neem je Hans mee. Juffrouw Roest heeft al zo vaak gevraagd, waarom hij nooit eens op de boerderij komt. En het is vandaag goed weer.”

Door die laatste woorden van moeder werd je aan iets herinnerd, dat minder prettig was. Als Jaap naar Klaas ging, keek nooit iemand naar het weer. Die liep overal doorheen. Want Jaap was nooit ziek. En hij telkens. Dat was het verschil tussen Jaap en hem. Dat — en nog een heleboel dingen meer. En als je dan een keer met Jaap mee mocht, net of je zelf ook zo'n flinke jongen was, dan leek het, of dat verschil ineens heel veel kleiner werd. Dan kon je wel denken, dat je later net zo flink zou worden als Jaap. Dat je net zoveel zou durven als hij.

Maar nu, op dit ogenblik, was het al moeilijk om net zo hard te lopen als Jaap deed. Hij hijgde er een beetje

van. En hij wilde natuurlijk niet vragen: „Toe, loop wat zachter.” Want dan schold Jaap hem uit voor „flauwerd”. En er bestond geen tweede woord, dat hij zo naar en lelijk vond. Of ’t moest wezen, dat Jaap erg nijdig werd en „klein kind” zei. Maar hij wist niet eens heel goed, of hij dat wel werkelijk nog erger vond.

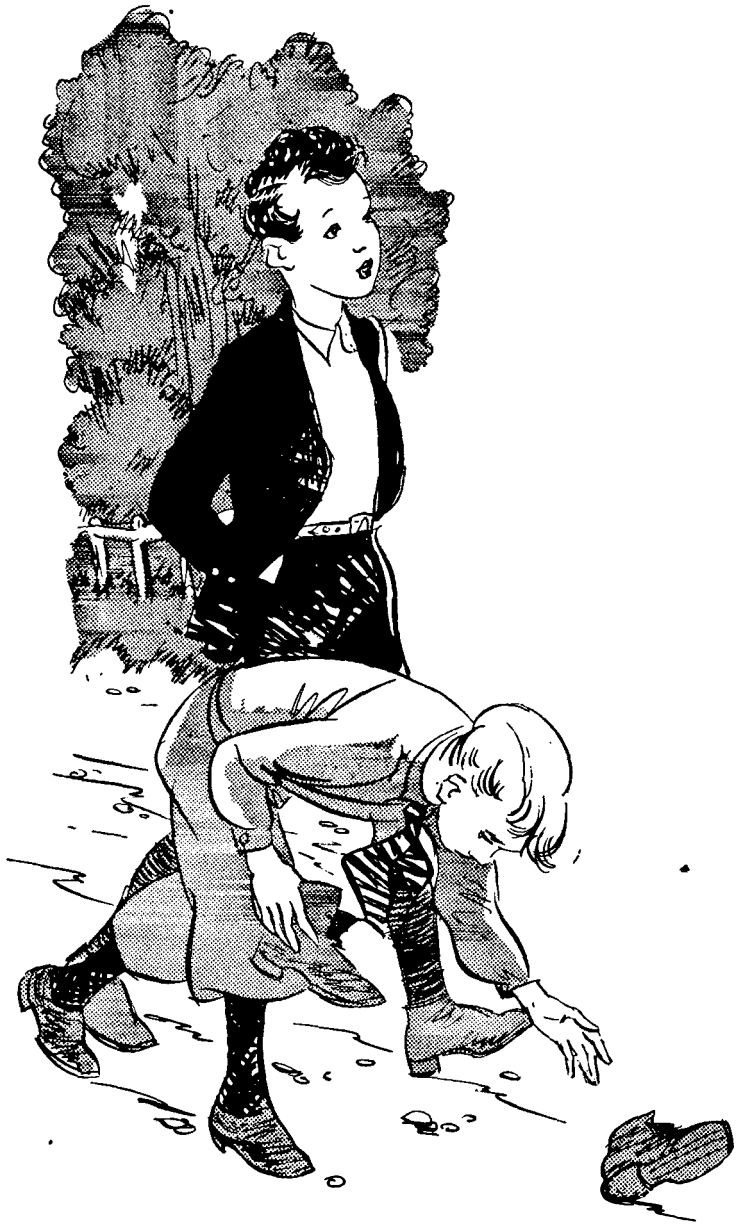
Hans probeerde net zulke grote stappen te nemen als Jaap. ’t Lukte een poosje, en dan, ineens, deed hij er drie tegen Jaap twee. En dan lachte z’n broer zo’n beetje. Maar wat zeggen deed hij niet. Daaraan merkte je, dat hij nog kwaad was. Omdat hij niet alléén mocht gaan. Omdat moeder gezegd had: „Niet te wild spelen, nu Hans er bij is.” Ja, daarom. Maar ook, omdat ze eerst nog een boodschap moesten doen. Schoenen brengen bij manke Geert. Ze kwamen er toch langs, dus het ging heel gemakkelijk. Maar Jaap had er een hekel aan om boodschappen te moeten doen. En moeder had hem de schoenen te dragen gegeven.

Nee, ’t viel niet mee om te blijven denken: „Toch fijn, dat ik mee mocht,” als je liep te hijgen naast een broer, die uit z’n humeur was en deed, of hij vergeten had, dat je naast hem liep.

Maar Jaap had het niet vergeten!

Ineens gooide hij de schoenen op de straat, zo maar voor de voeten van Hans. Die struikelde er haast over.

En Jaap zei: „Hier, draag jij ze nou maar, tot we bij Geert zijn.”

En alsof hij met de schoenen ook zijn boosheid had weggegooid, begon hij met zijn armen te zwaaien en een deuntje te fluiten. Zo was Jaap. En omdat Hans dit al lang wist wachtte hij altijd maar geduldig, tot de boze bui over was. Heel erg lang duurde dat nooit. Midden in een regel hield Jaap op met fluiten.

„Willen we een bak uithalen met Geert?” vroeg hij.

Hans keek benauwd.

„Waarom nou?”

Jaap was al op weg om opnieuw kwaad te worden.

„Waarom? Zo maar, natuurlijk. Omdat het zo leuk is, als hij kwaad wordt. Moet je zien: dan wordt hij zo rood als een biet en dan wil hij je uitschelden, maar hij kan niet, want als hij kwaad is, stottert hij. En dan zwaait hij met z'n armen, alsof hij aan het maaien is. Nou, en dan moet je lachen.”

Hans wilde liefst zeggen: „Wat is daar nou aan? Ik vind het zielig.” Maar hij durfde niet. Jaap was nog maar net weer goed op hem!

Daar kwam al het woord, waarvoor hij zo bang was:

„Jij durft zeker weer niet, flauwerd!”

Hans zei: „Ja.... Jawel. Als jij maar zegt, wat ik doen moet.”

En hij stotterde nu zelf haast, zo deed hij z'n best om maar gauw te laten merken, dat hij geen flauwerd was.

„Doen? Jij hebt niks te doen, als je zelf stil te houden. Heel stil. Je weet wel dien dikken boom, op den hoek

van de straat en dat kleine weggetje bij Geert z'n huis? Nou, daar kruip jij achter, met de schoenen. En ik gooi de deur open bij Geert. Daar zit me een schel aan die deur, jong, die hoor je wel een kwartier ver. En dan loop ik weg. Achter Geert z'n huis kruip ik weg. Hij denkt natuurlijk, dat de jongens, die 't hem lappen, op den straatweg staan. Want dom dat hij is! Dom! Nou, en dan zal je hem kwaad zien worden! Dan kan je ook daarover meepraten op school."

Dat laatste sloeg wel in bij Hans. Zo vaak was hij er *niet* bij, als de jongens wat uithaalden, waarover ze later schik hadden!

Hij vroeg nog: „Maar als hij dan mijn kant uit komt?” „Doet hij niet. Hij komt nooit verder dan dat weggetje van hem. Ze zeggen, dat hij razend bang is voor de auto's, die langs den straatweg komen. Dat daarom dat éne luik aan den voorkant van zijn huis altijd dicht is.”

Hans zag het leuke niet in van de mop. Hij was bang. Voor Geert, dat die nu juist dezen énen keer verder zou komen en hem zien. Of — dat er een man langs zou komen, net als Geert stond te schelden. En dat die man hem zou pakken en zeggen: „Hier heb je den boosdoener! Sla er maar flink op, dan zullen ze 't plagen wel laten.”

Maar nog méér bang was hij voor iets binnen in hem.

Voor een stem, die zei, dat het lelijk was om een ongelukkigigen man te plagen.

Doch het allerbangst was hij voor de boosheid van Jaap. Voor dat lelijke woord van hem. En daarom zei hij: „Goed.” En daarom ging hij met zijn schoenen achter dien boom staan, net als Jaap gezegd had. Gelukkig was het een heel dikke boom. Hij kon er om heen lopen, als Geert toch dezen kant op kwam. Dan zag hij hem nog niet.

't Ging verder precies als Jaap gezegd had. De deur vloog open, wat een vreselijk lawaai van de schel ten gevolge had. En Geert kwam naar voren lopen, want hij dacht dat er klanten waren met werk voor hem. En toen hij niets zag, werd hij kwaad. Hij stak zijn arm op en hij zei wat, hij deed een paar stappen in de richting van den straatweg en bleef toen weer staan. En eindelijk ging hij terug in zijn huis. De deur viel met een harden smak dicht.

Toen was het voorbij.

Hans kon gerust weer achter zijn boom vandaan komen. Daar was hij blij om. Hij had er niets leuks aan gevonden.

't Nare was, dat het net leek, of er weer wat van het mooie van dezen middag was weggenomen. Eigenlijk bleef er maar een heel klein beetje meer over, waarmee je je zelf blij maken kon.

Jaap kwam achter het huisje van Geert vandaan

slenteren. Het leek, als liep hij daar zo maar, zonder doel. Doch hij keek voorzichtig rond, of Geert wel echt binnen was.

Vlak bij den weg vroeg hij: „Nou, zag je hem? Deed hij even gek?”

Hans zei wat weifelend: „Ja.”

En Jaap mopperde: „Als Klaas er bij was geweest, zou je gezien hebben, dat die hem nog erger op stang joeg.”

't Klonk zo'n beetje, alsof Hans z'n plicht niet gedaan had en alsof daardoor de grap tegengevallen was.

Jaap kreeg ineens haast.

„Kom, jô, anders denkt Klaas, dat we niet meer komen.”

„Maar de schoenen!”

„O ja! Geef maar hier.”

Jaap pakte de schoenen beet. En alsof ze zo uit het stadje kwamen, liep hij op de deur van Geert z'n huisje toe; duwde. . . .

De deur zat op slot!

Ze keken mekaar aan.

„Kloppen maar,” vond Jaap.

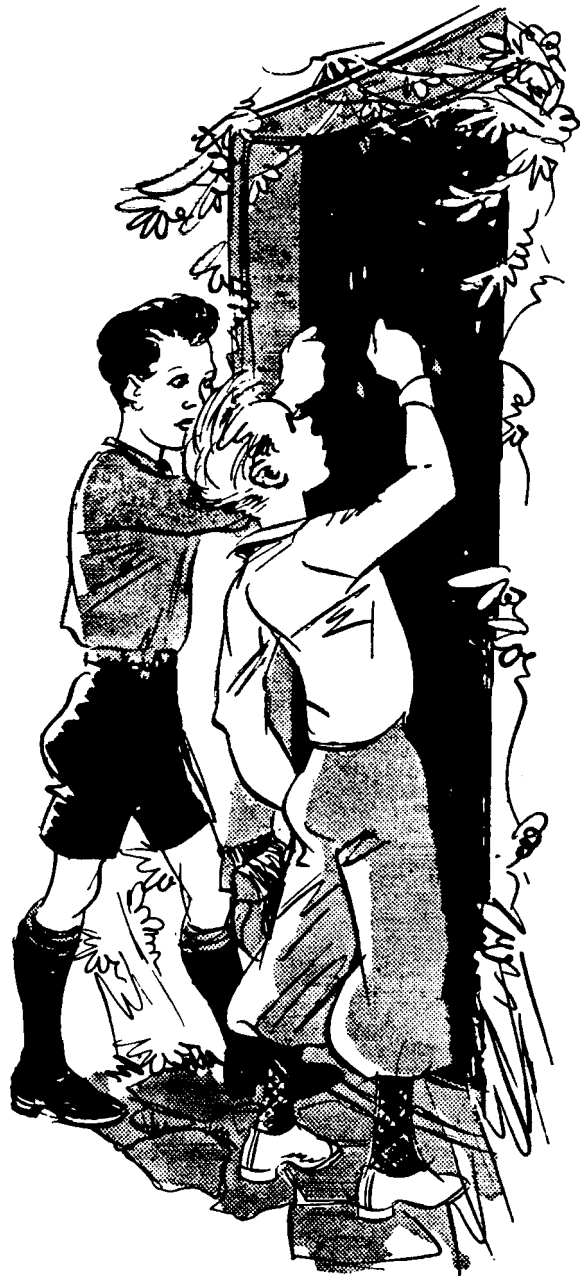
Ze beukten op de dichte deur.

Van binnen kwam er geen antwoord.

Ze beukten opnieuw.

Het bleef stil. 't Was een beetje griezelig.

„Omlopen,” gebod Jaap. „Z'n werkplaats is achter.

Hij is wat doof. Daarom heeft hij ook zo'n reuzebel aan z'n deur."

Door het raam van de werkplaats keken ze naar binnen. Ze zagen kapotte schoenen en gereedschappen en een bosje veters. Eén schoen lag zo maar midden op den vloer. Net of iemand hem kwaad had neergegoid.

Maar Geert zagen ze niet.

Ze keken mekaar aan. Ze keken naar de schoenen, die Jaap vast hield.

Ze stonden en wisten niet wat of hoe.

Hans vroeg: „Wat zal moeder zeggen?”

Hij bedoelde: als we met de kapotte schoenen weer terugkomen. Als we zeggen, wat er gebeurd is.

Jaap wist raad. Jaap wist haast altijd raad.

„We nemen ze mee naar Klaas. En dan vragen wij, of hij ze morgen bij Geert brengt. Als hij naar school gaat.”

Hans vond: „We kunnen ze zelf brengen, als we teruggaan.”

Maar Jaap bleef er bij: „Laat Klaas het doen.”

Toen begreep Hans, dat Jaap net zo goed bang was als hij. Bang voor dat vreemde, omdat Geert nergens te zien was en ze niet wisten, waar hij gebleven was. En 't was *hun* schuld. Want *zij* maakten hem kwaad. Later, in de keuken bij Juffrouw Roest, werd alles

weer goed. Toen kon Hans weer denken: toch fijn, dat ik mee mocht.

Ze zaten als grote mannen om het fornuis; ze kregen erg hete thee met een frou-froukje, want juffrouw Roest zei: „Jullie zullen wel koud zijn.” En toen kregen ze een appel.

En toen. . . ja. . . toen zouden ze spelen.

Hans hoopte, dat ze binnen zouden blijven. Klaas kon fijn zagen. Er hing een lamp, die hij zelf uitgezaagd had. Hans kreeg kort geleden een figuurzaag, maar hij kon er nog niet veel van en hoopte nu, dat Klaas het hem vóór zou doen.

Hij vroeg: „Waar heb je je zaagrommel?” Want hij vond, dat het groot stond, als je het zo'n beetje minachtend zei. Alsof het je niets schelen kon.

Klaas zei: „Op de deel. Wou je 't zien?”

Hans zei: „Ja.”

Jaap mopperde: „Hè nee. Als 't nou regende! Laten we naar buiten gaan.”

Toen was er ineens een gebons op de ramen; er waren jongens, die riepen: „Komen jullie? Maak dan wat voort!”

Jaap en Klaas zeiden tegelijk tegen Hans: „Kom!”

Jaap zei nog: „Je jas.”

Hij zelf liep al met z'n jekker los om z'n schouders de deur uit. Hans kon niet vragen: „Wat doen we?” Hij moest mee, als hij tenminste niet alleen binnen wilde

blijven. En dat wilde hij niet. Hij was gekomen om net een jongen te zijn als Jaap en Klaas, en niet om als een meisje bij de kachel te blijven zitten.

Ze liepen over de deel, achter de koeien langs. Hans was bang voor hun zwaaiende staarten. Hij drukte zich plat tegen den muur, zo ver mogelijk weg.

Klaas lachte hem uit. Hij zei: „Ik durf er wel op zitten.”

Jaap gaf hem een geniepigen duw, dat hij vlak bij de goot terecht kwam. Hij zei: „Doe toch niet zo flauw! Blijf liever thuis, als je overal bang voor bent.”

Zo kwamen ze bij de vreemde jongens, die buiten stonden.

Onder het lopen begreep Hans, dat ze Wim en Kees heetten en dat ze naast Klaas woonden op een andere boerderij. Ze gingen niet op hun school; daarom kende hij ze niet.

Jaap liep te vertellen over wat ze gedaan hadden bij manke Geert. Hij zwaaide met zijn armen en trok gekke gezichten. Nu hij zoveel woorden gebruikte, leek het weer anders dan zoeven. Moppiger. Maar ook erger.

Kees wist: „Dan kruipt hij in den kelder. En ze zeggen, dat hij er soms een helen nacht in blijft.”

Dat vond Hans naar. Hij wou, dat ze er vanavond nog even aanliepen met de schoenen. Misschien kwam hij dan wel voor den dag. Maar mogelijk maakte Kees het ook erger. Zoals Jaap vertelde wat ze gedaan had-

den, was het ook niet precies gegaan.

Ze liepen het land in, waar niet veel te zien was nu. Ze bleven staan bij een sloot. Er lag ijs in. 't Had een paar nachten nogal hard gevroren en overdag bleef het koud.

Klaas zei: „We komen wel op de schaatsen.”

Kees beweerde: „'t Kan nou al wel houden.”

„Denk je?” vroeg Jaap.

„Wel zeker. Wil je 't zien?”

Kees gooide een paar stenen op het ijs. Die bleven er op liggen.

„Wedden, dat ik er over durf?”

„Dat doe je niet!”

„Welles!”

't Was een smal slootje. Met een paar stappen op het ijs was Kees al aan den overkant.

„Nogal wat aan!” smaalde Jaap en deed het hem na. Klaas en Wim op hun beurt probeerden het ook. Ze sprongen heen en weer. Dan waren ze aan den énen, dan aan den anderen kant.

„Moet jij niet?” vroeg Kees aan Hans. Hij gaf hem een duw.

Jaap zei: „Nee, jô! Als hij natte voeten krijgt, wordt hij ziek.”

Hans vond het wel prettig, dat Jaap hem nu hielp. Maar 't was ook een beetje vervelend.

Kees riep: „Ik durf wel over de molensloot!”

Klaas lachte hem uit.

„Nou zeker al? Maak dat een ander wijs!”

„Wil je 't zien?”

Ze gingen naar de molensloot. Die lag niet eens overal goed dicht. Er waren nog open plekken.

Klaas zei: „Zie je nou wel?”

Kees vroeg: „Wat moet ik zien?”

„Dat je niet durft. Dat het niet kan.”

„Wedden? Om een duppie!”

„Goed. Maar als jij 't wint, moet je tot Zaterdag wachten.”

„Kan gebeuren.”

Kees probeerde met zijn klomp het ijs; toen het hem op de éne plek niet leek, liep hij verder.

„Zie je wel, dat je niet durft!”

„'k Heb niet gezegd wáár ik er over gaan zou!”

Er was een eindje, dat geheel dicht lag. De sloot was hier in de bocht ook wat smaller. Kees probeerde het. Hij kwam er over.

„Je ben je duppie kwijt!”

„Ik durf ook best!”

Klaas kwam er even goed over.

„Ik krijg toch mijn duppie!”

„Vanzelf!”

Wim zei niets, doch deed het hen beiden na. Toen stonden alleen Jaap en Hans nog aan den kant, waar ze vandaan gekomen waren.

Hans zag, dat Jaap een stap vooruit deed.

„Jaap!”

Het was een schreeuw van angst.

„Houd je toch stil, flauwe kwezel! Jij durft nooit wat!”

Jaap ging de anderen na; het ijs kraakte even; verder liep het goed af.

„Zie je nou wel?”

Ze werden overmoedig. Ze gingen met grote stappen heen en weer over het ijs. Ze waren er warm van. Hans stond te kleumen op den kant. Hij was ook zo bang dat er wat gebeuren zou.

Gelukkig! Ze kregen er genoeg van.

„Zullen we naar huis gaan?”

„Ja. Goed.”

Drie van hen waren terug. Aan den overkant stond alleen nog Kees.

Hij kwam er op zijn gemak aanwandelen, happig om te laten zien, hoeveel hij durfde. Midden op de sloot bleef hij staan, stampte met zijn voet op het ijs.

„Het is. . . .”

Verder kwam hij niet.

Een krak. . . . een gulp water. . . . een sprong. . . .

Nog net stond hij op den kant. Doch zijn voeten waren kletsnat. En zijn éne klomp dreef in het gat.

Hans bibberde van schrik.

De andere jongens lachten.

„. . . . 'k Ben klets! En mijn klomp!”

Het eerste woord was een vloek.

Hans werd nog witter. Hij keek naar Jaap en wilde wat zeggen.

Maar Jaap pakte hem ruw bij zijn arm en trok hem een eind op zij: „Hou je mond!”

„Maar”

„Hou je mond, zeg ik je!”

„Bennen jullie moe?” vroeg de boerin, toen ze thuis kwamen.

„Welnee!” zeiden de jongens.

„Nou, maar die kleine wel. Hier, kom maar weer bij 't fornuis zitten. Dan krijgen jullie nog een kom warme melk, eer je naar huis gaat.”

Ze bleven wat praten; ze dronken melk; ze bedankten de boerin. Toen gingen ze.

„Jaap, de schoenen!”

„O ja.”

Jaap drukte Klaas op het hart, ze bij manke Geert te brengen, morgen, als hij naar school ging.

„Niet vergeten, jô.”

„Maak je geen zorg. 't Komt in orde hoor.”

Weer liepen de broertjes naast elkaar op den straatweg. Jaap probeerde een fluitdeuntje. 't Lukte niet erg.

Hans vroeg: „Maar waarom?”

Jaap begreep hem dadelijk.

„Nou, Klaas loopt toch zeker iedereen morgen met die jongens naar school? Krijgt hij het op zijn dak, als wij wat zeggen van dat vloeken!”

„’t Mag toch niet. Je mag er ook niet naar luisteren.”

„Doe je toch ook niet. Je wist immers niet dat hij vloeken zou. En *wij* hebben toch niet te zeggen, wat mag of niet mag?”

Ze kwamen thuis. Moeder had al naar ze uitgekeken. Pas toen ze gegeten hadden, dacht ze aan de schoenen.

„Wat zei Geert? Wanneer waren ze klaar?”

„De deur zat op slot. We konden er niet in. Geert was nergens. Ook niet in zijn werkplaats.”

Jaap zei het heel gewoon, alsof er niet zo het een en ander aan vooraf gegaan was.

„Maar hoe kan dat dan?”

Wies, hun zusje, verslikte zich in haar melk. Ze kreeg een hoestbui. Dat kwam, omdat Jaap per ongeluk haar trapte inplaats van Hans, dien hij wilde waar-schuwen niets te zeggen.

„Hou je benen stil, ongeluk!”

Wies kreeg een standje vanwege het haastig drinken en vanwege haar ruwen uitval.

„Hij zit me te trappen!”

„Jaap, hou je benen stil!”

Niemand zag, dat Hans kleurde.

Toen de rust hersteld was, vroeg moeder: „En waar zijn de schoenen nu?”

„Klaas zou ze morgenvroeg bij Geert brengen.”
„Als hij 't maar niet vergeet. Je had op den terugweg
nog wel even kunnen proberen.”
„En als Geert dan nog weg was? Dan waren de
schoenen nou weer hier.”
Daartegen viel niets te zeggen.
„'k Vind het toch raar. Wat doet die man eruit te lopen,
als je hem werk komt brengen?”
Vader lachte.
„Dat moet hij dan zeker maar van te voren raden,
Moeder?”
Toen lachte moeder ook.

HOOFDSTUK II.

Hans zat in zijn eentje in de huiskamer. Hij was bezig een plaat te kleuren; een kalenderschild voor het volgend jaar.

Jaap speelde bij een vriendje, wiens vader timmerman was. Daar mochten ze Zaterdagmiddags in de werkplaats knutselen. Bert, het vriendje, had er zijn eigen gereedschappen voor.

Hans had ook een vriend, een heel echte. Maar Jan had wel zes broertjes en zusjes. Zaterdag, als zijn moeder nog werkte, moest hij op de kleintjes passen. Zijn moeder vond het dan te druk, als er nog een vreemde bij kwam.

Op die manier had Hans alleen zomers, als ze buiten konden spelen, wat aan Jan. Tenminste op Zaterdag.

Vanmiddag vond hij dit niet erg. Hij hield er van, zo rustig thuis te zitten werken. Niemand, die je hinderde. Niemand, die tegen de tafel stootte. Wies was ook weg. Een paar boodschappen doen voor moeder. En natuurlijk een poosje blijven praten bij Rie.

In de keuken zong Mina, hun meisje. Al kleurend

neuriede Hans de wijsjes mee. Maar telkens was hij een paar maten vóór of achter. Want Mina schrobde onderwijl den vloer of schuurde pannen; hij wist niet precies wat. En ze zong op de maat van haar werk: dan eens vlug, en als er een extra vuile plek kwam, waar ze erg haar best op moest doen, langzaam. Soms ook maakte haar stem een vreemden triller. Hans lachte er om.

Het was prettig om ernaar te luisteren. Het was iets, dat bij den Zaterdag hoorde. Want Mina was al lang bij hen en ze

zong altijd als ze de keuken een Zaterdagse beurt gaf. Moeder ruimde in de apotheek dingen op, die vader gebruikt had tijdens zijn spreekuur. Straks zou ze binnen komen. Als hij dan nog alléén was, ging ze misschien piano spelen.

Onder het werken door dreven de gedachten van Hans zo'n beetje van het één naar het ander.

Toen werd er gebeld.

Het klonk erg lang na in de stilte. Hans schrok er een beetje van. Bezoek? Op Zaterdag? Boodschappen

gaven ze altijd aan de achterdeur af. Hij had niemand langs de ramen zien gaan.

In de keuken zong Mina lustig door. Lette ze niet op de bel?

Uit de apotheek riep moeder: „Toe, Hans, kijk jij even wie daar is! Mina heeft het nog zo druk.”

Hans was nog niet bij de kamerdeur, of de bel ging opnieuw.

Nou, die heeft ook haast! —

Hij liep een stapje harder. Hij keek niet eens door het kleine deorraampje, om te weten, wie er op de stoep stond. Met een ruk trok hij de deur open.

Meteen ging hij angstig een stap achteruit. Want op de stoep stond manke Geert, en die stak een arm naar hem uit. Een heel lange arm. Alsof hij hem zo grijpen en meenemen zou. En Hans kon niet eens gillen: „Moeder!”

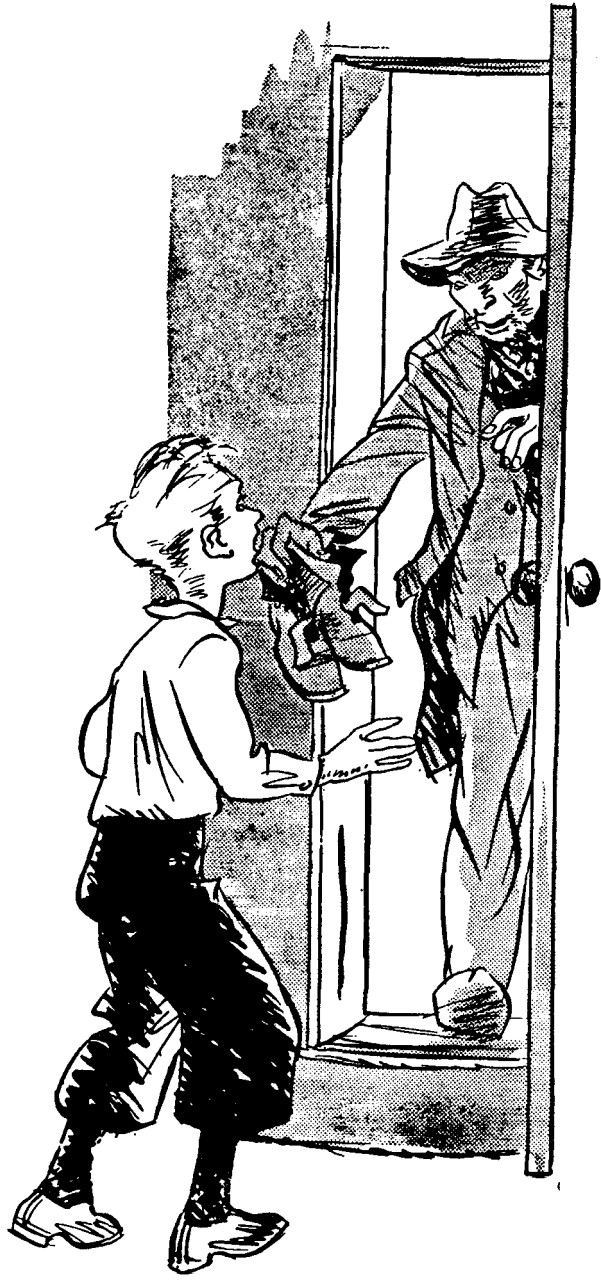
Het volgende ogenblik moest hij lachen. Want de hand, die aan dien langen arm vast zat, kon hem niet pakken. Ze hield al wat anders vast: een paar schoenen!

Geert keek hem wat lelijk aan, alsof hij wilde vragen: „Lach je om *mij*?”

Hans deed gauw weer ernstig.

Toen zei Geert: „Schoenen weerom. Een gulden.”

Hans pakte de schoenen aan. Hij liep naar de apotheek. „’t Is manke Geert met de schoenen. Ze kosten een gulden.”

Moeder bekeek ze, of ze goed gemaakt waren.

„Zo! Ik was al bang, dat Klaas vergeten had de schoenen te brengen.”

En ze gaf hem den gulden, dien hij aan Geert bracht.

Ziezo, dat was gelukkig voorbij! Hij kon weer rustig verder gaan met het kleuren van zijn plaat.

Rustig?

O zeker, zijn werk werd mooi. 'Je kon ook niet zien, wat hij deed, eer Geert gekomen was, en waar hij later opnieuw begon. En toch was er iets anders geworden. Zijn gedachten waren veranderd. 't Waren nu niet meer prettige dingen die hem bezighielden. Hij neuriede ook niet meer. — Dien middag met Jaap! Dat plagen van Geert! En moeder dacht nog altijd dat Geert niet in zijn huis was geweest. Als hij het maar vertellen kon! Maar Jaap wilde dat niet. Jaap zei: „Ben je mal? Wat betekent dat nou? Als je 't vertelt, ja, dan lijkt het erg. En Geert maakte het erg. Omdat hij de deur niet open deed. Omdat hij wegkroop. Wat *wij* deden, was *niet* erg. Jij vond er zelf niets aan. Ik ook niet.”

Nee, *niet* wanneer je 't vertelde, maakte je het erg. Juist als je 't *niet* vertelde. Als je 't met opzet verzwegen, omdat je wel wist, dat moeder het niet aardig zou vinden. Dat ze er een beetje verdrietig om zou zijn. Want moeder zei: „Je moet vriendelijk en beleefd zijn tegen alle mensen, maar vooral tegen arme

en ongelukkige mensen." En als je met opzet een ongelukkigen man plaagde, dan was je *niet* vriendelijk. Hij wilde, dat hij het niet gedaan had! Hij wilde, dat hij niet met Jaap was meegegaan, dien middag.

Ja? Wilde hij dat?

Of toch niet?

Maar dat andere dan, dat vloeken van die jongens?

En Jaap, die er niets van zei?

Er brak een kleurkrijtje.

Hans had er te hard op gedrukt.

„Zit je nog te werken? Je bederft je ogen!”

Dat was moeder. Gelukkig.

Ze vroeg: „Zal ik de schemerlamp opsteken? En dan wat spelen? Of wil je liever je plaat afmaken?”

„Spelen als 't u belieft. Die plaat komt wel af. 't Is nog lang geen Nieuwjaar.”

„Nou — nog *lang* niet? Een goeie vier weken maar meer.”

Je kon het horen aan de versjes, die moeder speelde. Kerstliedjes waren het. Ze gaven je prettige gedachten. Vacantie.... en twee Zondagen extra.... en kerstkransjes.... en.... en.... dat, wat *echt* Kerstfeest was. Waarover je niet zo maar praatte en dat je toch het meest blij maakte.

Er kwam druk gepraat in de gang. Moeder deed de piano dicht.

„Wies en Jaap tegelijk. Doe even de grote lamp aan.

't Is ook zo tijd om te dekken."

Hans knipte het licht op en slipte meteen de gang in.

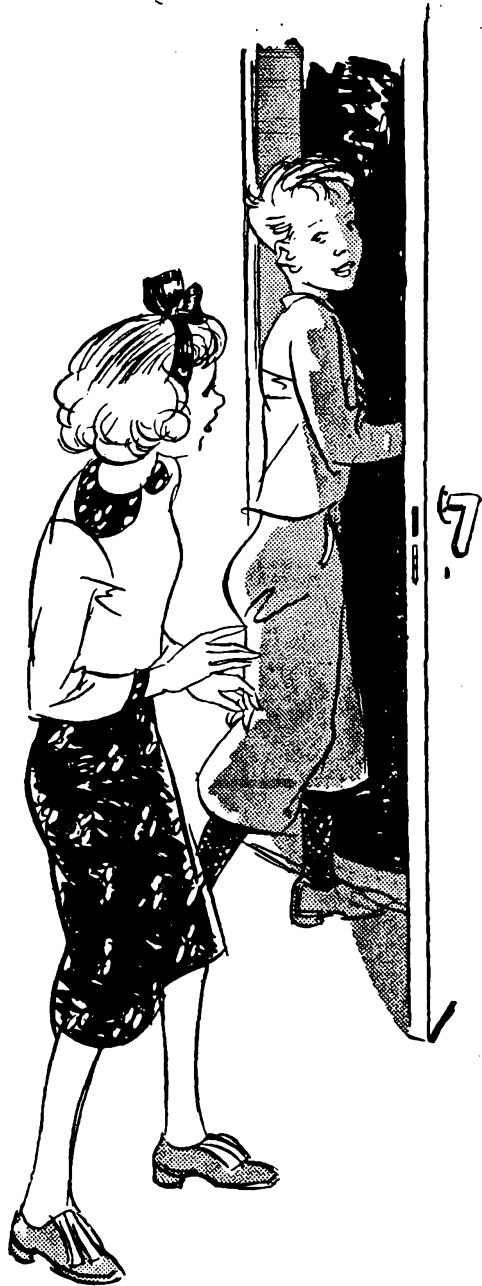
„Waar ga je naar toe?" vroeg Wies, die al bij de kamerdeur was.

„Nergens natuurlijk. Waar is Jaap?"

„O, bij den kapstok, geloof ik. Of — hij moest nog wat in de schuur brengen. Mina zei zo wat over d'r schone keuken. 'k Weet het niet precies."

Jaap was in de schuur. Hij had plankjes meegebracht van Bert en die in de keuken neergegoid, wat hem een standje bezorgde van Mina.

„Als je dien rommel niet subiet in de schuur brengt, gaat alles in het vuilnisvat."

Mina was in staat haar woord te houden. Als hij niet deed wat ze zei, zouden die plankjes Maandag nergens meer te vinden zijn. Zelfs niet in het vuilnisvat. Jaap wist dit bij ondervinding, want hij deed dikwijls *niet*, wat Mina zei. En dan droeg het eindje den last. Dus nam hij nu gehoorzaam zijn boeltje op, al gebeurde het mopperend.

Ineens stond Hans achter hem.

„Die plankjes zijn van mij! Jij blijft er af,” dreigde Jaap meteen.

Hans had er geen moment over gedacht, de plankjes voor zich te vragen.

Hij fluisterde: „Manke Geert is vanmiddag hier geweest. Met de schoenen. Ik moest open doen van moeder.”

„En — zei hij wat?”

„Nee.”

„Nou dan! Zie je wel!”

„Maar ik schrok zo!”

„Flauwerd!”

Daar was het weer, het gehate woord! Waarom kwam hij ook hier? Waarom zei hij dat tegen Jaap? Er was immers niets gebeurd!

De tranen sprongen hem in de ogen. Maar dat mocht Jaap nu juist niet zien! En moeder ook niet. Moeder vooral niet. Ze zou vragen, wat er was. En

dan zou hij vertellen. En dan werd Jaap kwaad.
Hij wilde geen flauwerd zijn. Hij wilde.... ja.... hij
wilde net zo flink zijn als Jaap.

HOOFDSTUK III.

Die plaat komt wel af. 't Is nog lang geen Nieuw-
„D jaar,” had Hans gezegd.

Doch vanmiddag leek het er niet naar, dat hij erg opschieten zou met kleuren. En toch was het Woensdag.

Kwam het, omdat er sneeuw lag buiten? Wel niet zo'n heel dikke vacht, die het echt winter maakte, maar toch genoeg om glijbaantjes te maken en sneeuwballen te gooien.

Nee, daardoor kwam het niet. Hans had wel graag meegedaan aan dat wilde spel, net als Jaap, die dadelijk na het eten de deur uitrende naar Bert. Doch vader had gezegd: „'t Is jammer, jongen, maar je moet heus binnen blijven vandaag. Anders ben je morgen echt ziek.” En Hans wist wel, dat dit waar was. Eigenlijk voelde hij zich nu al ziek. Zijn keel deed zeer. Als hij slikken wilde, was het net, of er ergens iets in den weg zat. Hij had ook hoofdpijn. En 't was precies, of hij den helen morgen vreselijk hard gewerkt had, zo moe was hij. Maar dat was niet zo. Hij had stil kunnen zit-

ten en luisteren naar wat de meester vertelde. Erg goed onthouden had hij het niet. Hij voelde zich soms zo raar en soezigerig, alsof hij slaap had. Dan kwam de stem van den meester van heel ver weg, net of hij ergens achter stond. Achter een gordijn of zo. Als er dan ineens iets gebeurde, waardoor de meester harder ging praten, werd alles weer gewoon. Dan hoorde hij weer duidelijk, waar het over ging. De meester had zeker wel gemerkt, dat hij niet zo goed luisterde als anders. En hij had ook begrepen, hoe dat kwam. Want toen ze weggingen, zei hij: „Jij moet maar onder de wol kruipen, als je thuis komt. Je bent, geloof ik, een beetje ziek.”

Hans had gezegd: „Ja, mijnheer.” Maar naar bed wilde hij liever niet. Ook niet, toen moeder het vroeg. Dan leek het ineens zo heel erg. Hij zou zo graag morgen weer beter zijn. Als het nu vannacht maar flink sneeuwde! Dan kon hij morgen ook meedoen. Vanmiddag thuis blijven — dat was niet erg. Als hij dan morgen maar weer beter was.

Hij keek niet om naar zijn kleurplaat, hoewel hij die wel dadelijk uit de kast had gehaald, alsof hij van plan was er flink aan te werken. Zijn ogen staken en jeukten; als hij naar de kleuren keek, werd het al erger.

Toen moeder de kamer inkwam, lag hij te dutten in vaders stoel. En hij had een erg rode kleur.

Hij schrok wakker, toen de deur openging.

Hij deed net, of hij nu heus aan het werk wilde gaan.

Moeder lachte er wat om.

Ze zei: „Blijf jij maar rustig zitten, als je dat prettig vindt.”

Toen hij zijn ogen weer dicht deed, was ook haar glimlach weg. Ze bekeek hem met een heel ernstig gezicht. Ze ging ook voor het raam staan en zag de straat in. Wanneer op datzelfde ogenblik vaders auto voor hun huis had gestopt, zou ze blij zijn geweest. Want ze vond, dat Hans erg ziek leek. Veel zieker dan daar straks, toen hij uit school kwam.

Het duurde echter nog lang, vóór de dokter thuis kwam.

Jaap was intussen naar Bert gegaan. Nu niet om in de werkplaats te zagen en te hameren. Dat was goed als het regende. Nu lag er sneeuw, nu kon je buiten spelen! En natuurlijk had hij daarbij zijn vriendje nodig.

Het was toen wel een heel erge tegenvaller, dat Bert niet thuis bleek te zijn. Zijn vader had een karweitje op te knappen bij een boer, en 's middags nam hij Bert mee om een handje te helpen.

„Er was haast bij het werk, en Bert wordt al zo handig,” zei zijn moeder.

Jaap dacht, dat het nu prettiger geweest zou zijn, wanneer hij *niet* handig was. Dan had hij misschien

mogen spelen, inplaats van zijn vader te moeten helpen. 't Gebeurde niet iederen dag, dat er sneeuw lag. Even stond hij in beraad, wat nu te doen. Andere jongens opzoeken? Hij kende er genoeg en ze zouden wel ergens te vinden zijn. Maar Jaap hield er niet van om te moeten vragen of hij meedoen *mocht*. Hij was graag zelf de baas. En de andere jongens wisten dat. Sommigen vonden het niet erg. Ze zeiden: „Ach, laat hem maar.”

Er waren er ook, die er niet zo over dachten. En van die soort zag hij er nu juist een paar bij het troepje, dat hij in het plantsoen trof. Ze hadden een echt sneeuwballengevecht op touw gezet. En er waren al twee aanvoeders.

Jaap riep: „Hallo!” Maar hij vroeg *niet*: „Mag ik meedoen?”

Hij liep door, alsof hij erge haast had, of een vast plan, dat zo gauw mogelijk uitgevoerd moest worden.

Al lopende kwam dat plan er ook wel. Hij zou naar Klaas gaan. En als die buurjongens er weer waren konden ze samen een fort bouwen.

Hij stapte wat vlugger door. 't Werd zo gauw donker, en 't was nog een heel eind naar de boerderij.

Bij het huisje van manke Geert bleef hij een ogenblik staan.

Zijn handen graaiden in de sneeuw. Ze kneedden een sneeuwbal. Nu gooide hij die tegen het luik, dat altijd

dicht zat. Het luik van Geert zijn huisje.
't Ging zo vanzelf. Er was niet eerst de gedachte om Geert te plagen. Er was meteen de daad.
Jaap schrok er zelf een beetje van, toen het luik in zijn verroeste hengsels rammelde. De bal bleef er tegenaan plakken. Dat was een grappig gezicht.
Als Geert nu kwam. . . .
Maar Geert kwam niet. Het bleef stil. En Jaap herinnerde zich, dat hij op weg was naar Klaas.
Daar had je den boom, waarachter Hans was weggekropen, dien middag. Flauwerd, om te schrikken, als Geert schoenen kwam brengen! Wel saai anders, om net ziek te worden als het sneeuwde.
Ziek? Och, morgen zou hij wel weer beter zijn!
Jaap floot.
Jaap stapte stevig door: tot bij den boom. . . . tot voorbij den boom. . . .
Toen riep hij: „Au.” Toen greep hij naar zijn schouder, die pijn deed.
Een ogenblik dacht hij: Geert! Hij heeft me dus gezien!
Toen lachte er iemand. En het was de lach van een jongen.
Meteen ketsten de ballen tegen hem aan, tegen zijn rug, tegen zijn arm, tegen zijn hoofd.
Maar toen had Jaap zich ook al omgedraaid en stond hij zelf te gooien. Het werd een formeel gevecht tus-

sen zijn aanvaller en hem. En die aanvaller was Klaas. Pas toen ze even moesten rusten en op adem komen, vroeg hij: „Hoe kom jij hier?”

„'k Wou naar jou toe. En naar de andere jongens, als ze er waren. En jij?”

„Ik wou naar jou toe!”
Ze lachten.

Ze liepen terug naar het stadje, omdat dit dichterbij was.

Ze vonden een troep jongens, met wie ze een fort bouwden, dat ze om beurten aanvielen en verdedigden.

Toen het schemerig werd, vroeg Klaas: „Breng me nog een eindje weg! Als je bij mij was gekomen, moest je nog het hele eind teruglopen.”

Jaap zei: „Goed. Tot het huisje van manke Geert.”

„Tot den boom bij den hoek.”

„Goed. Stond je daar achter?”

„Ja. Ik had je zien komen.” —

Er zat nog sneeuw geplakt tegen het luik van Geert z'n huisje.

Jaap zei: „Dat is van mijn bal.”

Klaas zei: „Kan niet. Die blijft niet zolang kleven.”

„Welles.”

„Nietes.”

„Wil je 't zien?”

Jaap gooide opnieuw een sneeuwbal tegen het rammelende luik. Ditmaal kaatste die terug op den grond.

„Zie je wel?”

„Hij was te hard. 't Was natte sneeuw. Nog eens.”

Jaap raapte een hand drogere sneeuw. Hij kneedde den bal maar heel even.

„Zie je wel?”

„'t Was geen bal. 't Was een hand losse sneeuw.”

„Alsof je die zover gooien kan!”

„Zien?”

Klaas gooide een hand losse sneeuw. Ze kwam niet verder dan halverwegen.

„Zie je nou wel, dat het een bal was?”

„Ik kan het ook!”

Klaas gooide. Er plakte opnieuw een plek sneeuw. Het werd een spelletje, wie zijn ballen zó maken kon, dat ze plakken bleven.

Soms waren de ballen hard. Dan rammelde het luik. Ook dat was leuk. Ze gingen proberen wie dat het beste kon: zo gooien, dat het veel lawaai gaf.

Aan Geert zelf dachten ze niet.

Tot, ineens, de deur open vloog. Op het weggetje stond Geert. Hij balde de vuisten. Hij deed zijn mond open. Maar zijn stem wilde niet gehoorzamen. Er kwamen geen woorden.

De jongens stonden op een afstand toe te kijken. Ze zagen zijn rood gezicht. Ze zagen zijn mond, die open en dicht ging, alsof hij naar lucht hapte. Ze hoorden niets.

Jaap, van den schrik bekomen, moest er om lachen.

Klaas, die nog een sneeuwbal in zijn hand had, gooide dezen naar Geert. Hij kwam vlak in Geert zijn gezicht terecht. Zeker deed het erg pijn, want Geert kwam het weggetje afrennen, wat hij anders nooit deed.

De jongens maakten benen.

Toen. . . .

Uit de richting van de stad kwam een auto. Hij was al vlak bij Geert.

De claxon waarschuwde.

Maar Geert hoorde niets. Misschien wist hij niet eens, dat hij al bijna bij den straatweg was. Misschien kwam de natte sneeuw in zijn ogen en zag hij niets. Misschien was hij te kwaad om aan iets anders te denken dan aan

de jongens, die hem geplaagd hadden. Die hem *altijd* plaagden.

De chauffeur remde.

De jongens hoorden het knarsen van een wagen, die te snel tot staan wordt gebracht.

Ze hoorden iets anders: een schreeuw; gerinkel van glas; een portier, dat dicht sloeg. . . .

Ze stonden, zonder zich te kunnen bewegen. Zonder te durven kijken. Zonder elkaar aan te durven zien. Geslagen door den schrik.

Er was een stem, die iets riep. *Niet* de stem van Geert. Dat bracht hen tot zichzelf.

Ze renden op zij van het huis langs.

Ze vlogen den achterweg af. Verder. . . . al verder. Zonder omkijken. Zonder iets tegen mekaar te zeggen. Tot ze niet meer konden.

Toen stonden ze.

„Zou hij. . . .?”

Klaas durfde het woord niet uitspreken.

„Nee!”

Het antwoord van Jaap was als een schreeuw. Dit hadden ze niet gewild! Pret maken; wat lachen om een zo dwaze verschijning als Geert was, wanneer hij kwaad werd; maar *niet*: hem een ongeluk bezorgen.

Als hij. . . . als hij toch eens. . . .

Hun tanden klapperden van angst.

Ze keken schuw om, of niemand hen achtervolgde.

Ze zouden wel terug willen gaan, om te kijken hoe het met Geert was. Of hij... of hij nog leefde... Als maar niet... die vreemde man... die chauffeur... hen zag! Als hij maar niet begreep, dat *zij* het waren, die naar Geert gooiden. Die hem kwaad maakten.

„Ik durf niet terug,” zei Jaap.

„Je kan hier achter langs. Als je bij Van Rooyen over het hek klimt, kom je weer op den straatweg,” zei Klaas.

„Ga jij dan mee zover?”

„Goed.”

Ze liepen naast mekaar.

Ze zeiden niets.

Er was maar één ding, waarover ze praten konden. En over dat éne durfden ze niet weer te beginnen.

Klaas klom mee over het hek.

Jaap vroeg: „Ga je nog verder?”

„Nee. Maar ik ga langs den weg terug.”

„Dan moet je... er weer langs!”

„Nee. Ik ga bij Scholte het land door. Dan denkt moeder, dat ik bij Kees vandaan kom.”

— Dus dat moest je doen! Er om liegen. De mensen laten denken, dat je ergens anders geweest was. Niet dáár, waar *het* gebeurde!

Zo dacht Jaap.

En hij dacht ook: moeder meent, dat ik bij Bert gespeeld heb. Ik zei, dat ik naar hem toe ging. Als ik niet

vertel dat hij weg was, denkt moeder niet aan mij, wanneer ze hoort, dat manke Geert. . . . wanneer ze het hoort. . . . Niemand weet het. Niemand zag ons. Niemand.

Er was in Jaap een groot verlangen om naar huis te rennen en, met zijn hoofd weggestopt in moeders schoot, alles te vertellen. Dat ze het niet zo bedoeld hadden. Dat ze eigenlijk niet eens bedoeld hadden Geert te plagen. *Nu* niet. Dat ze het luik enkel maar gebruikt hadden als doelwit voor hun sneeuwballen.

Maar later, toen Geert buiten kwam, toen hij zo kwaad werd, hadden ze *wel* bedoeld om hem te plagen. Toen hadden ze geen meelijden gevoeld, maar wel den lust om hem nog een beetje erger kwaad te maken. Als moeder *dat* hoorde. . . .!

Er was in Jaap ook een vreselijke angst, dat het erg zou zijn met Geert. Heel erg. Dat hij dood zou gaan. Dat hij misschien al dood was. En dan was dat *hun* schuld. Als hij vertelde, wat er gebeurd was, wist moeder, dat het *hun* schuld was. Dan wisten andere mensen het ook. De politie. Dan kwam er een agent, die hem meenam. Dan moest hij in de gevangenis. Nee — jongens, die nog naar school gingen, kwamen niet in de gevangenis. Dan brachten ze hem naar een tucht-school. Dan moest hij daar blijven tot hij groot was. Dan haalden ze hem bij vader en moeder vandaan. — En niemand had gezien, dat ze dáár waren. Niemand.

Als hij het niet zelf vertelde, wist niemand het. Niemand.

Klaas zou het zeker niet zeggen thuis. Die deed nu al, of hij bij Kees was geweest.

Klaas zou ook zeker kwaad op hem worden, als hij het *wel* zei. Want dan moest Klaas ook naar de tucht-school.

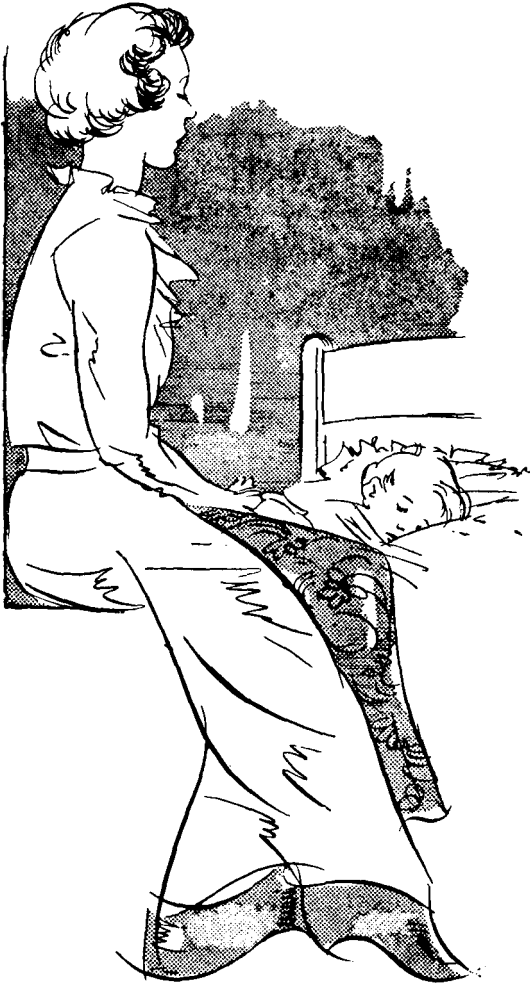
't Verlangen, om dat vreselijke kwijt te raken, door het aan moeder te vertellen, straks, dadelijk — en de angst voor wat er zou kunnen gebeuren, als men hoorde, dat *zij* schuld hadden aan het ongeluk, streden samen in Jaap zijn ziel. Het was een hevig en lang gevecht. En hij was er nog niet zeker van, wat hij doen zou, toen hij al bij zijn huis was. Het zou moeilijk zijn om je goed te houden, als moeder je aankeek. Als zij vroeg waar je vandaan kwam. Want moeder begreep al, dat er iets niet in orde was, nog vóór je iets zei.

Maar de angst won het.

Want toen hij, traag en aarzelend, de kamer inkwam, zat bij de tafel alleen Wies.

En ze zei: „Moeder is boven. 't Is veel erger geworden met Hans. Hij moest meteen in bed van vader. En vader is weggeroepen. Er is wat gebeurd. Een ongeluk of zo. Met manke Geert. Ga maar even zeggen, dat je thuis bent. Moeder heeft al een paar keer gevraagd, of je er nog niet was.”

Dus keek Jaap alleen maar even om het hoekje van

Hans zijn kamerdeur.
En zei hij: „'k Ben er
weer, Moeder.”

En moeder zei, zonde-
der om te zien: „Mooi.
't Werd al zo laat en
zo donker. Je moet
maar met Wies samen
eten. Ik blijf hier. Of
— misschien komt
vader zo gauw terug.
Maar als het tijd is,
moet je beginnen. En
dan je huiswerk ma-
ken. Jullie doen 't wel
rustig, hè?”

Ze scheen niet eens ge-
hoord te hebben, hoe
benepen Jaaps stem
klonk, zoeven. Ze had
al haar aandacht bij
Hans, die met dichte

ogen en een rode kleur in bed lag. Voor Jaap had ze
nu geen tijd. En Jaap vond dat wel goed. Mis-
schien... misschien was alles wel niet zo erg, als hij
onderweg gedacht had. En dan zou het dwaas zijn,
om iets aan moeder te vertellen. Heel dwaas!

Het duurde zo lang, eer vader terugkwam!

Ze hadden al gegeten samen. Ze waren al bezig met hun huiswerk. Tenminste: Wies schoot op. Jaap niet. Die probeerde een som te maken, doch kon de goede uitkomst niet vinden. Die vertaalde een thema en vroeg zo dikwijls naar de betekenis van een woord, dat Wies kwaad werd.

„Kijk dan in je woordenboek!”

„Als jij het weet, is 't veel gemakkelijker. En jij moet het weten! Jij bent ouder dan ik.”

„Als jij zelf niets opzoekt, leer je nooit wat!”

Ze kibbelden — ze dachten ineens weer aan Hans en bogen zich stil over hun werk.

Tenminste — Wies dacht aan Hans. Jaap ook wel, maar hij dacht méér aan manke Geert. Het zou wel heel erg zijn. Vader bleef zo lang weg. Maar het aller-ergste was toch zeker niet gebeurd. Vader kon nog helpen.

Hij schrok, wanneer hij een auto hoorde. Hij ademde verlicht, als de wagen voorbijreed. Hij was zo bang voor het ogenblik dat vader in de kamer zou staan en zeggen, hoe het met Geert was. En toch verlangde hij er naar. Misschien. . o, misschien viel alles wel mee!

Terwijl hij over zijn boek gebogen zat, alsof hij zijn les leerde, vonden onder de tafel zijn handen elkaar. Ze vouwden zich. Stil, in zich zelf, zei hij woorden. „O Heere, laat het niet erg zijn. Laat Geert blijven leven!”

Maar dan, ineens, schrok hij, omdat hij durfde bidden. Omdat hij niet zijn schuld wilde belijden en wel iets van God durfde vragen. Hij deed het voor Geert. O, hij wilde zo heel graag, dat het niet erg was met hem. Hij wilde wel heel wat moois geven, of wat heel moeilijks doen, als hij daarmee maken kon, dat Geert geen pijn had. Dat hij ineens beter was.

Maar hij vroeg het ook om zichzelf. Omdat hij dan niet behoefde te vertellen, wat ze gedaan hadden. Dat zij deden, Klaas en hij.

Toen vader eindelijk kwam, was het Wies, die vroeg: „Is het erg? En hoe is het gekomen?”

Je kon horen, dat ze wel medelijden had met Geert, maar dat ze ook erg nieuwsgierig was. Het zou opwindend zijn morgen, op school, precies aan de meisjes te kunnen vertellen, hoe het was en hoe het gegaan was. Want dat wist zeker niemand zo goed als vader. En de politie. Maar er zat geen enkel meisje in de klas wier vader agent was. Dus zou zij het zijn, die vertellen kon.

Vader zei: „Erg? Er is nog weinig van te zeggen. Kneuzingen. En een hersenschudding. Dat is het gevaarlijkst. En hij moet wel vervoerd worden. Naar het ziekenhuis. Een man die alléén woont! Stakker!”

Dat woord ging dwars door Jaap heen. Stakker! Hij had Geert alleen maar gezien als iemand, om wien je lachte. Hij had meegedaan om hem te plagen, om-

dat hij dan nog dwazer deed. Hoe eenzaam hij was, en hoe het kwam dat hij niemand had, die voor hem zorgde — daar had hij nooit naar gevraagd.

Wies zei weer wat. Jaap schrok er van. Zijn handen neep hij samen, alsof hij iets vast moest houden. Iets, dat hem steun gaf. Hij durfde bijna niet luisteren naar wat vader antwoordde. En hij moest toch luisteren! Hij moest weten, of iemand hen gezien had. Of iemand begrepen had.

Want Wies had gevraagd: „Hoe is het gekomen?”

En vader zei: „Een auto. Iemand die hier vreemd is. Hij kwam van de stad. En Geert stond op den straatweg. Tenminste — dat dacht hij. En hij bleef maar staan. Hij had nog gedacht: zeker een dove man. Hij wilde remmen. Maar omdat er sneeuw lag, slipte de wagen. En Geert kreeg een duw. Hij viel. Waarschijnlijk is hij nog op een andere manier geraakt. Maar de val bezorgde hem een hersenschudding. De wagen botste tegen het huisje en kwam zo tot staan. Gelukkig had hij niet veel vaart meer. Maar er is toch schade aan het huisje en aan den wagen.”

„O, die is natuurlijk verzekerd!”

Vanzelfsprekend was het weer Wies, die dit zei. Wies wist net zoveel van auto's af als haar broer.

„De wagen, ja. Maar Geert zijn huisje niet. En Geert is arm. Hij kan nu ook in een poos niets verdienen.

Maar dat is het ergste niet. Als het verder maar goed gaat.”

Weer wilde Jaap bidden. Dat het werkelijk goed mocht gaan. Weer schrok hij terug, nog eer de woorden zich gevormd hadden.

En nog had vader niets gezegd over dat éne. Of hij begreep, hoe het kwam, dat Geert daar stond.

Wies had het ook bemerkt. Ze vroeg verder. „Maar wat deed Geert daar? Hij komt nooit op den weg.”

„Niemand weet het precies. De chauffeur dacht dat hij iemand gezien had. Een jongen. Maar toen hij riep, was er niemand. Op den straatweg liep ook niemand. Er lagen wel sneeuwballen. En het luik zat vol sneeuw. Ik denk, dat er weer jongens waren, die Geert wilden plagen. Dat ze het luik bekogelden en hij daarom naar buiten kwam. Misschien gooiden ze hemzelf ook. Lafaards! Als ze sneeuwballen willen gooien, laten ze het met mekaar doen! Laten ze niet een half-simpelen man tot mikpunt kiezen!”

Jaap had zich wat omgedraaid, dat zijn gezicht in de schaduw kwam. Zijn boek lag nu op zijn knie. En hij las, alsof hetgeen vader en Wies bepraatten, hem niets aanging.

Maar zijn wangen brandden. En hij trok zijn schouders op, alsof hij een slag kreeg, toen vader dat woord zei: „Lafaards.”

Dat was hij: een lafaard. Omdat hij een half-simpelen

man plaagde. En omdat hij het niet zei. Het niet zeggen durfde.

Want nu durfde hij het pas echt niet meer. Nu vader dat woord genoemd had.

Vader vroeg: „Is moeder nog beneden geweest?”

En Wies zei: „Nee.”

Vader zuchtte. Hij vond het zeker naar, dat Hans zo vaak ziek was.

Het wàs ook naar. Maar dat je een jongen had, die kwaad deed, en het niet zeggen durfde. . . . als vader dat wist. . . .

Jaap wilde er niet verder over denken.

Hij hoorde vader naar boven gaan, naar Hans. Hij hoorde hem weer weggaan en de auto op gang maken. Zeker moest vader er bij zijn, als Geert weggebracht werd naar het ziekenhuis in de grote stad.

Hij wilde blij zijn, omdat Geert leefde. Omdat vader niet gezegd had, dat er gevaar bij was.

Hij wilde ook zijn lessen leren. Nu hij wist, dat niet dat heel erge gebeurd was — dat hij niet aan dat heel erge schuld had — kon hij er wel wat woorden inpompen.

Toen moeder beneden kwam, omdat Hans nu sliep, en vroeg, of ze klaar waren, klapte hij zijn boek dicht.

Hij zei: „Ik ga ook maar naar boven.”

Want hij kon niet met moeder aan één tafel zitten. Nu niet. Dan zou hij nog alles verraden. En dat durfde hij

niet. Nu vader dat éne woord gezegd had, durfde hij het niet. Hij wilde het ook niet. Eerst zou hij tonen, dat hij geen lafaard was. En dan — misschien, dat hij het dan wel zei. Maar misschien was het dan ook niet meer nodig. Als Geert gauw beter werd!

Het was een armzalig hoopje mens, dat boven in bed lag en niet slapen kon. Dat ook niet meer bidden durfde, omdat je eerst je schuld moet belijden, eer je om vergeving kan vragen.

Als Hans hem zo gezien had, zou hij verwonderd hebben gevraagd, of dat nu de flinke, sterke broer was, die hem zo vaak voor „flauwerd” uitschold.

Maar Hans zag hem zo niet. Hans was veel te ziek om zelfs maar naar Jaap te vragen.

HOOFDSTUK IV.

Het scheen, dat er den volgenden morgen op school maar één ding was, waarover de jongens konden praten: het ongeluk. Ieder wist precies hoe erg het was. Ieder zei weer wat anders dan zijn kameraad.

Ze vroegen aan Klaas: „Was het al gebeurd, toen jij er langs kwam?”

Jaap schrok van die vraag. Zou iemand weten, hoe ver hij meegelopen was?

Maar Klaas zelf zei heel gewoon: „Wel nee. Ik ging veel vroeger naar huis.”

En daar schrok Jaap weer van. Zó te liegen, zonder dat je er een kleur van kreeg, was wel heel erg.

Maar dat je wist hoe het gebeurd was, en er niets van zei, dat was ook liegen.

Klaas bemerkte zeker hoe onrustig Jaap er bij stond. Hij trok hem aan zijn arm. Hij liep met hem mee. Toen ze op een stil plekje kwamen, zei hij: „Pas op, dat je nou niks verraadt. Met een paar dagen denkt niemand er meer aan. Dan vraagt ook niemand meer iets.”

Jaap hoopte, dat Klaas gelijk krijgen zou. Dat hij dan ook dat nare gevoel zou kwijt raken, waardoor hij nu onzeker en ongelukkig was. En vooral: dat hij vergeten zou welk woord vader gezegd had: „Lafaards.”

Thuis werd er weinig over Geert gepraat. Wies vroeg nog een keer, hoe het met hem was. En vader zei: „Ik hoop, dat het wat meevalt.” Doch verder dacht en praatte men alleen over Hans.

Want Hans was wel heel erg ziek. Vader had nu ook gezegd wat het was: „Angina.” De koorts steeg iederen dag zo hoog. En Hans was toch al niet sterk.

Jaap durfde nu wel weer bidden. Niet voor zichzelf, maar voor Hans.

Natuurlijk zag moeder nu niet, dat er bij hem iets haperde. Dat was wel gemakkelijk. Hij zou er blij om kunnen zijn, als maar niet die nare ziekte van Hans er de oorzaak van was geweest. Moeder was haast aldoor bij hem boven.

Ze praatte nog wel een keer met vader over manke Geert.

Ze zei: „Ik begrijp niet, hoe Hans iets gehoord heeft over dat ongeluk. Ik zelf heb het hem niet verteld. Natuurlijk niet. En ik heb niet gezien, dat Wies bij hem was of Jaap.”

Vader vroeg: „Weet hij het dan? Vraagt hij er naar?”
„Vragen niet. Nee. Maar als de koorts zo hoog is, dat

hij ijlt, dan praat hij telkens over Geert. Dan is hij bang voor hem.”

„Misschien is hij een keer van hem geschrokken.”

Moeder herinnerde zich nu, dat Hans de schoenen had aangepakt, die Geert brengen kwam. Ze zei dat tegen vader. En die vond: „Ja, ’t lijkt me wel een beetje gek, maar het kan toch. Hans is nu eenmaal een gevoelige jongen.”

„En ’t was al wat schemerig, toen Geert aanbelde.”

„Dat zal het dan wel zijn.”

„Zal ik er hem naar vragen?”

„Nee. Beter van niet.”

Moeder zei nog eens, alsof ze het maar half geloofde:

„Ja, zo zal het wel zijn.”

Maar Jaap had haar kunnen vertellen, dat het zo *niet* was.

Jaap keek soms om het hoekje van de kamerdeur bij Hans. Hij deed dit meestal wanneer moeder even naar beneden was. Het gebeurde wel, dat Hans hem niet eens zag. Doch ook wel dat ze een paar woorden tegen elkaar zeiden.

En eens riep Hans hem. ’t Ging zo zachtjes, dat hij het haast niet verstond.

Hans zei nog wat.

Jaap moest heel dicht bij het ledikant komen om te weten wat het was.

Toen verstond hij het.

„Jaap, mag ik het nu aan moeder zeggen van dien keer bij Geert? Dat hij *wel* in huis was? Ik durfde het niet, omdat jij dan kwaad zou worden. En ik ben zo bang, als ik het niet zeg. Als ik niet beter word, moet ik het toch eerst gezegd hebben.”

Jaap schrok hevig. Hij dacht dat Hans alles wist van het ongeluk dat Geert overkwam. Aan wat eerder gebeurd was dacht hijzelf al lang niet meer.

En toen opeens begreep hij, dat Hans meende, dat hij niet beter zou worden! Dat hij sterven ging. . . .

Hij knikte een paar keer heel hard om te zeggen, dat het goed was. Dat Hans alles vertellen mocht.

Hij kon ook nog met een vreemde hese stem zeggen: „Ja. Goed. Ik ben niet kwaad.”

En toen keerde hij zich om.

Toen rende hij de kamer uit, zonder er aan te denken dat hij veel te veel lawaai maakte voor zijn dood-zieke broertje.

Op zijn eigen kamertje viel hij voor zijn bed neer. En hij snikte. . . . snikte. . . . alsof hij niet meer ophouden zou. Om zijn broertje, dat misschien sterven ging. En hij had zo vaak lelijke dingen tegen hem gezegd! Hij was zo vaak kwaad geweest, als moeder wilde, dat hij Hans een keer meenam!

En om zichzelf hilde hij. Omdat alles zo ellendig was en zoveel erger, dan Hans wist. En omdat hij het niet zeggen kon. Niet zeggen durfde. Want Klaas was er

ook nog. Die dreigde hem iederen dag: „Pas op, dat je niks laat merken! Nou denkt geen mens aan ons. Als jij wat zegt, draai ik er net zo goed in als jij. En dat wil ik niet.”

Achter hem ging een deur open.... hij hoorde het niet.

Iemand keek naar hem.... hij bemerkte het niet.

Toen was daar moeders hand op zijn hoofd en moeders stem, die vroeg: „Waarom huil je zo?”

Jaap kromp ineen van schrik. Toen hakte hij: „Hans.... Hans zei.... als ik niet beter word.... hij wordt wel beter, hè moeder? Hij wordt toch wel beter?”

Moeder slikte een paar keer, voor ze antwoord gaf. Want ze wist, dat Hans heel erg ziek was. Gevaarlijk ziek.

Toen zei ze: „We kunnen voor Hans bidden. Dat we hem mogen houden. Dat doe je toch?”

Jaap zei: „Ja.”

Het gaf hem een rustig gevoel, dat hij dit tenminste zeggen kon zonder te liegen.

Moeder vroeg: „Willen we samen bidden, nu?”

En weer zei Jaap: „Ja. Graag.”

Nu was het net, of alles weer goed was tussen moeder en hem. Nu moeder háár handen vouwde over zijn handen.

Even was het zo.

Toen wist hij: dat andere moet eerst weg.

Maar hij dacht er meteen achter: moeder heeft nu teveel verdriet. Ik kan het haar *nu* niet vertellen. Later, als Hans niet zo heel erg ziek meer is. —

Toen moeder terugging naar Hans, dacht hij ook ineens: nu vertelt hij het van dien anderen keer! Als moeder mij maar niet vraagt, of we vaker Geert geplaagd hebben!

Hij durfde haast niet binnen te gaan, toen hij moeder wel te rusten moest zeggen.

Hans lag nu heel rustig. Hij glimlachte toen hij Jaap zag. O, zo'n mat lachje was dat.

Jaap begreep dadelijk, dat Hans met moeder gepraat had. En hij was haast jaloers op hem, omdat hij er zo tevreden uit zag.

Moeder hield Jaap z'n hand vast.

Ze zei: „Hans heeft me verteld, dat jullie ook wel eens Geert geplaagd hebben. Dat hij daarom de deur niet open deed, toen jullie hem de schoenen moesten brengen. Hans heeft er spijt van. Jij ook, is het niet? Jij doet het ook niet weer, als Geert beter is?”

Jaap zei: „Ja.” Jaap zei: „Nee.”

„Die andere jongens hebben het ook niet zo erg bedoeld. En nu ligt Geert in het ziekenhuis. Plagen is gevaarlijk. Plagen is laf,” zei moeder nog.

Opnieuw schoten de tranen in Jaap z'n ogen. Maar dat mocht moeder niet zien.

Alweer dat nare woord: „Plagen is laf.” En o, als moeder te weten kwam, dat mee door *zijn* schuld Geert in het ziekenhuis kwam! Het leek wel, of het al moeilijker werd om te zeggen, hoe alles gebeurd was!

Den volgenden morgen kwam dokter Verveen, vaders collega. Ze gingen samen naar Hans. Moeder ging ook mee.

Toen vader alleen weer binnenkwam, vertelde hij dat er gesneden moest worden in Hans z'n keel. Hij had het zo benauwd. Vader durfde er niet langer mee te wachten en dokter Verveen ook niet. Omdat het zijn eigen kind was, had vader den anderen dokter gevraagd, hoe die er over dacht.

Het werd een trieste dag. In huis, in school, overal scheen het somber en naar te zijn. De meester wist, hoe erg het met Hans was. Hij werd niet boos, wanneer

hij bemerkte, dat Jaap zijn gedachten niet bij zijn werk kon houden. Hij deed erg vriendelijk tegen hem. Dat vond Jaap prettig. Maar het was naar om te moeten denken: eigenlijk verdien ik niet, dat iemand aardig voor mij is.

Toen ze eindigden, bad de meester voor Hans. Jaap deed moeite om niet te huilen. De andere jongens keken hem zo aan. Een paar meisjes veegden haar tranen weg. Hij wachtte maar niet op de anderen, doch rende gauw naar huis.

Daar hoorde hij, dat de operatie al gebeurd was. Het leek nu wel even wat beter.

„We zullen hopen, dat deze éne keer voldoende is. Hans hield zich zo flink,” zei vader.

Jaap schaamde zich, toen hij die laatste woorden hoorde. Zo heel dikwijls had hij Hans uitgescholden voor „flauwerd!” En nu zei vader, dat hij zo flink was geweest! Nu het ging om iets, dat heel erg en zeker ook wel heel pijnlijk geweest was.

Hij wist opeens niet goed meer of dat, wat zij als jongens onder elkaar „moed” noemden, wel altijd dien naam verdiende.

HOOFDSTUK V.

Gelukkig ging het van toen af beter met Hans. Vader dankte op een morgen bij het ontbijt, omdat het gevaar geweken scheen.

Moeder zei: „Als het zo mag doorgaan, zullen we een heerlijk Kerstfeest hebben met elkaar. Dan zal Hans wel een paar uurtjes mogen opzitten. Ik ben bang geweest, dat we het Kerstfeest zouden moeten vieren zonder hem.”

Ze keerde zich ineens om. Wies en Jaap wisten, dat ze een beetje huilde: van blijdschap en ook, omdat de spanning zo groot was geweest.

Jaap probeerde nu ook te denken: „Fijn! Straks vacantie! Een paar dagen nog maar! Dan Kerstfeest. En Oud en Nieuw!”

Maar er was iets, dat hem verhinderde vrij-uit blij te zijn.

En hij wist, wat dat „iets” was.

Op Kerstfeest dacht je er aan, dat de Heere Jezus op aarde was gekomen om zondaren zalig te maken. Op school leerde je teksten, die daarvan spraken. Jaap

kende er heel veel. Hij kreeg soms een pluimpje, omdat hij ze zo goed opzeggen kon. En op zijn eigen kamertje, alleen, zonder dat iemand er van wist, had hij gebeden of Jezus ook *zijn* Heiland zijn wilde. Dan had hij zich voorgenomen om een dapper strijder te worden voor Koning Jezus.

Nu was hij geen strijder. *Nu* was hij een lafaard. Vader had het gezegd. En omdat hij dit niet belijden durfde, daarom was hij dubbel laf. En inplaats van gemakkelijker, werd het aldoor moeilijker om het nu nog te vertellen. Nu het al zo'n poos geleden was.

En Klaas was er ook nog. Die vroeg: „Zie je nu wel, dat niemand aan ons denkt?”

En toen Jaap een keer iets zei over: „toch nog vertellen,” was hij vreselijk kwaad geworden. Zo kwaad, dat hij daardoor zelf alles zou verraden hebben, als iemand anders hem had gehoord.

Nog twee dagen, dan kregen ze vacantie! De stemming zat er al een beetje in dien morgen. Het was roeriger in de klas dan gewoonlijk. En de meester zag wat door de vingers. Doch later, toen hij vertelde, was het muisstil.

En 's middags, toen Jaap het schoolplein op kwam, waren er twee jongens aan het vechten. In een kring stonden de anderen er om heen.

Jaap gaf een duw hier en een por dáár, om zich naar

voren te werken. Want hij wilde weten, wie dat waren.

Toen hij het zag, vroeg hij verwonderd: „Waar gaat het om?” Want de jongen, die onder lag, was Dirk Kusters. En die vocht nooit. Die speelde ook eigenlijk nooit echt mee. Het kwam een beetje, omdat hij nog maar kort hier woonde. Omdat hij nog geen echten kameraad gevonden had. Maar hij deed dzar ook niet zijn best voor. Het scheen soms of hij er liever geen had. Hij kwam haast altijd op het nippertje. Na schooltijd was hij meteen weer verdwenen. Als één van de jongens, die denzelfden kant uit ging als hij, onder het werk door vroeg: „Wacht je op mij, straks?” dan had hij altijd een uitvlucht klaar. Hij moest een boodschap doen, of had erge haast.

De jongens waren er nieuwsgierig door geworden. Ze hadden uitgevist waar hij woonde. Een klein, verveloos huisje was het, in een smal straatje. Haast een steegje. Nou ja, er waren meer jongens op hun school, die niet in een groot huis woonden. Daarom kon je toch op het schoolplein wel meedoen!

En nu lag hij over het speelplein te rollen en gaf Wim ter Heule, die hem maar net de baas bleef, stompen en schoppen. En bijna kwam hij boven te liggen. . . .

Toen was daar ineens een boze stem: „Wat moet dat hier?”

De toekijkende jongens weken op zij, bang voor straf.

Het mocht niet: vechten op de speelplaats. En dus mocht je er ook niet vol spanning naar staan kijken. Bert wilde vertellen hoe en wat.

Maar de bovenmeester zei: „Dat hoor ik wel van de vechtenden zelf. Hallo, kom eens overeind! Mooi zien jullie er uit!”

En toen Dirk het niet scheen te horen, en opnieuw toesloeg, nu hij zich een ogenblik de baas voelde, pakte de meester hem beet. Hij zette hem op zijn voeten alsof hij een kleine jongen was. Want de bovenmeester was reuze-sterk.

Wim krabbelde zelf overeind. Hij sloeg zijn kleren wat af.

Dirk stond te kijken, alsof hij niet precies wist wat er met hem gebeurde. Alsof hij niet zag hoe vuil hij was. En dat er een scheur zat in zijn blouse.

„Vooruit, in school, jullie tweeën. En jullie anderen, bedaard zijn, anders haal ik jullie ook binnen. Weet je niet, dat vechten hier verboden is?”

Ja, dat wisten ze. Maar het was zo spannend geweest, toen Dirk ineens woedend werd en op Wim aanvloog. Dirk, die altijd zo bedaard bleef. Van wien je dit in het geheel niet verwacht had.

Jaap informeerde opnieuw: „Hoe begon het dan?”

Eigenlijk vroeg hij het aan Klaas. Maar die deed of hij niets hoorde. En de anderen waren happig genoeg om te vertellen.

Dirk was vanmiddag vroeger gekomen dan anders. Maar hij bleef bij den muur staan, alsof de andere jongens hem te min waren om mee om te gaan. Daar werd Wim kwaad om. Wim treiterde graag. Hij zei: „Heb maar niet zo'n lef! Je vader trekt van de steun, 'of je 't weten wil of niet.”

Dirk was toen heel wit geworden. Van kwaadheid, begrepen ze achteraf. Maar dat wisten ze toen nog niet. En hij zei niets.

En Wim wilde, dat hij *wel* wat zeggen zou.

Hij begon weer: „Doe maar niet of je zo'n mooie jongen ben! Meester moet jou voortrekken, hè? Mooie cijfers geven. Maar Meester weet niet, dat *jij* sneeuwballen gooide naar manke Geert. Dat het jouw schuld is, dat hij onder dien auto kwam.

Toen ze zover waren, werd Jaap op zijn beurt wit. En daarna rood. Maar ze merkten het niet. Ze waren te zeer bezig met hun verhaal.

Nou, en toen zei Dirk: „Je liegt.”

En Wim: „Zeg dat nog eens!”

En Dirk zei weer: „Je liegt het. Ik ben niet uit huis geweest toen.”

En Wim weer: „Nou lieg je pas recht. Ik heb je zelf gezien met een kruiwagen. En een zak erop. En je kwam van den kant van manke Geert z'n huis.”

Nou, en toen vloog Dirk ineens Wim aan. En Wim, die er niet op verdacht was, lag zo maar op den grond.

En toen had je 't spul aan den gang.

„.... Maar.... maar....” begon Jaap.

Hij durfde de vraag niet te doen. Hij durfde niet naar Klaas te kijken. En Klaas niet naar hem. Die hield zich schuil achter de ruggen van de andere jongens.

Gelukkig voor Jaap deed Bert toen de vraag, die hem op de tong brandde.

„Maar hoe wist Wim, dat Dirk het deed?”

„O, dat wist hij niet,” zei degene, die verteld had, onverschillig. „Misschien deed hij het en misschien deed hij het niet. Wim wilde hem nijdig hebben, omdat hij zo'n droog joch is. En toen we samen naar school gingen, zei hij: „Ik weet wat, om dien Dirk te treiteren!” En hij vertelde, dat er een man bij hem thuis was geweest, die manke Geert goed kende. Die was kwaad, omdat de politie niet uitzocht wie er schuld aan had, dat Geert dat ongeluk kreeg.

„Zulke kwajongens moesten ze voor een jaar opbergen,” had hij gezegd.

En Wim z'n vader had gezegd: „Je weet niet eens zeker dat er jongens waren.”

En toen die man weer: „Zo, weet ik dat niet? Heb ik er zelf niet één in de buurt gezien? Zo'n vreemd joch? Net iemand, om ze achter den elleboog te hebben. Altijd is hij alleen. Dien middag was hij ook in zijn eentje. Met een kruiwagen. En een zak er op. Wie weet, wat daar in zat.”

Nou, en toen die man uitduide, wien hij bedoelde, dacht Wim, dat het Dirk wel geweest kon zijn.

Wims vader had nog gezegd: „Waarschuw dan zelf de politie!” Maar daar had die man niet van terug. „Dank je wel. Ik brand liever mijn vingers niet! Weten doe ik niks. Denken zoveel te meer.”

Nou, en toen Dirk daar zo stond te kijken, je weet wel, alsof hij maling heeft aan ons allemaal, toen zei Wim het. Zo maar. 't Kan best wezen, dat hij het *niet* deed. Dat hij daarom zo kwaad werd.”

„Zo! En waarom zei hij dan, dat hij niet uit huis was geweest? Als die man hem zelf gezien heeft?”

„Misschien was het een ander!”

„'t Zal hem best geweest zijn!”

Ze kregen haast weer ruzie onder elkaar. Nu over de vraag, of Dirk schuld had, ja dan neen.

Jaap zei niets. Hij had wel willen schreeuwen: „Dirk deed het niet! Ik deed het! Klaas en ik!” Maar de woorden schenen vastgehouden te worden. Hij kon ze niet zeggen. Hij wist ook aldoor, dat Klaas op hem lette. Al leek het, dat die zich niet met het geval bemoeide.

Het werd een akelige schooltijd voor Jaap. Dirk kwam niet weer binnen. En aldoor zat Jaap in angst, dat *hij* nu de straf kreeg, die hij niet verdiende.

De bovenmeester kwam wel even. Hij riep hun meester. Die bleef een poos weg. Ze waren zo onder den

indruk, dat ze stil doorwerkten en niet durfden praten. Toen hun meester terugkwam, was Wim bij hem. Dirk niet.

Jaap had wel willen roepen: „Waar is Dirk? Wordt hij weggestuurd? Hij heeft het niet gedaan!”

Maar weer bleef zijn mond gesloten.

Wim ging zitten. Hij deed veel bedeesder dan ze van hem gewend waren. Dan was het toch zeker niet zo, dat Dirk straf kreeg en hij niet.

De meester praatte niet over wat er gebeurd was. Hij keek alleen heel ernstig, alsof hij ergens over nadacht. Hij maakte geen grapjes, zoals anders.

Het werk ging gewoon door. Alles leek gewoon. Tot ze danken gingen. Toen zei de meester: „Jullie blijft straks allemaal nog even zitten. Ik heb je wat te vertellen.” —

Ze zaten roerloos. Ze luisterden — een beetje veriegen — een beetje beschaamd.

Jaap boog zijn hoofd heel diep. Hij schoof wat op zij, dat hij achter Bert zat. Dat de meester hem niet zien kon.

Want de meester praatte over Dirk. Waarom die soms zo vreemd deed. Waarom hij nooit iemand meenam naar zijn huis. Dat was schaamte. Valse schaamte. Want het was niet de schuld van Dirk z'n vader, dat die geen werk had. Dat ze arm waren. . . .

„Ik ga jullie niet vertellen wat Dirk tegen me gezegd

heeft. Natuurlijk niet. Maar één ding weet ik wel: met het ongeluk van manke Geert heeft hij niets te maken. In 't geheel niets. Ik weet niet, of het waar is, dat er jongens zijn, die er *wel* wat mee te maken hebben. *Als* het zo is, hoop ik, dat ze niet hier in de klas zitten en niet hier op school gaan. Want dan zou ik me over hen schamen. Om wat ze deden, maar vooral, omdat ze het niet durfden bekennen. En als ze nu nog zwijgen, nu een ander de schuld ervan krijgt, dan zijn ze nog laffer dan ik dacht. Ga nu maar naar huis." — Ze liepen ordelijk de klas uit.

Jaap ook.

Doch eenmaal in de gang griste hij zijn jas en zijn muts van den kapstok. Hij gunde zich niet eens den tijd de jas aan te trekken. Hij rende het plein af, de straat op. Hij gooide hun deur zo wijd open, dat Mina kwam kijken wat er gebeurde. Hij zag ze niet eens. Hij was al in de huiskamer. Hij riep: „Moeder! Waar is moeder? Ik moet moeder hebben!”

Maar moeder was er niet. Juist nu hij haar nodig had, was moeder er niet.

Hij keerde zich om. Hij wilde naar boven rennen. Ergens moest moeder zijn!

Toen was daar een hand, die hem tegenhield. En een strenge stem, die vroeg: „Kan je 't niet wat bedaarder doen? Hans slaapt nog.”

Vader!

Een ogenblik stond Jaap stil, verschrikt, verwezen. Toen duwde hij zijn gezicht tegen vaders ruwe jas. En hij snikte, alsof hij nog een kleine jongen was. Vader nam hem mee naar de apotheek. Hij wilde hem wat laten drinken.

Maar Jaap zei: „Nee! Nee! U moet eerst alles weten! Anders durf ik weer niet.”

En hij vertelde. . . . van dien middag op school, maar ook van dien anderen middag. Van zijn angst; zijn spijt; zijn verlangen, om alles te zeggen.

„Klaas zei, dat ik het niet doen mocht. Klaas. . . .”

Voor het eerst zei vader wat.

Het klonk heel streng.

„Kruip nou niet weg achter wat Klaas zei. Het is zo al erg genoeg.”

Jaap durfde vader niet aan te kijken. Hij durfde niet eens vergeving te vragen.

Vader liep de apotheek op en neer. Het scheen uren te duren, eer hij weer wat zei.

„Ik behoef je niet te vertellen, hoe je me tegenvalt. Dat plagen — ik wil aannemen dat je er het lelijke niet van inzag. Ik hoop, dat je 't nu wel doet. Maar dat je dit al dien tijd hebt stilgehouden! Dat je deed, of alles gewoon was!”

„Ik durfde niet. En 't werd hoe langer hoe moeilijker!”

„Natuurlijk werd het moeilijker!”

Jaap huilde weer, maar het klonk niet zo wanhopig

als daarnet. Eerst had hij het moeilijk gevonden dat moeder er niet was. Vader was zoveel strenger. Nu was hij blij, dat vader het wist. Nu begreep hij, dat hij het toch aan hem had moeten vertellen.

Als vader nu maar zei, wat er verder gebeuren moest. Welke straf hij kreeg. Want hij wilde wel straf hebben. Hij had ze verdiend.

Vader zei: „Morgen ga je naar 't ziekenhuis. Naar Geert. Hij moet dit weten. En dan moet hij maar zeggen, hoe het verder moet.”

„Nee! O nee! Niet naar Geert! Dat durf ik niet!”

„En je durfde hem wel plagen! Je durfde ook wel liegen! Want dat je dit alles vóór je hield, was liegen! Nu laat je moed je in den steek! Een mooi soort moed is dat!”

Jaap boog zijn hoofd. Het was waar, wat vader zei. En hij wilde wel gaan, als het moest. Hij wilde wel proberen, nu dapper te zijn. Maar hij was ook zo bang!

„Gaat u dan mee? Als 't u belieft, gaat u mee!”

Als een kleine, bange jongen vroeg hij het.

Vader zei: „Goed.” Een kort woord. Maar het gaf Jaap moed. Vader liet hem niet in den steek.

„Ga nu maar naar de huiskamer. En als moeder komt, vertel je 't haar ook. Ik ga wel zolang bij Hans.”

Jaap ging naar de deur, aarzelend.

Hij bleef staan. Hij kwam weer terug.

„Vader, vergeef het mij als 't u belieft?”

Even was vaders hand op zijn hoofd.

Even keken vaders ogen in de zijne.

„Laat het je een lering zijn. Jullie zien zo vaak voor moed aan, wat in den grond lafheid is. Je maakt een jongen, die niet aan alles mee durft doen, voor „flauwerd” uit. En als er ergens echt moed voor nodig is, durf je zelf niet.”

Wist vader het, dat hij dit lelijke woord zo vaak gezegd had tegen Hans?

Hij durfde het niet vragen.

Stil, bedroefd, zat hij in zijn eentje op moeder te wachten. En toch was hij blij. Want nu was alles weer goed tussen vader en hem. Nu werd het ook met moeder weer goed.

Als . . . als Geert morgen maar niet zei, dat hij alles aan de politie ging vertellen!

HOOFDSTUK VI.

Het was een ander soort jongen, die dien volgenden dag voor Geert zijn bed zat, dan de durf-al in eigen ogen, die graag streken verzon.

Maar het was ook een andere Geert, die in het bed lag dan de brommige, boze man, dien Jaap kende.

Zoveel mensen waren den laatsten tijd vriendelijk voor hem geweest! De dokter en de zusters, en andere patiënten, die met hem op de zaal lagen. Geert voelde zichzelf nu niet meer een eenzame, vergeten man. Hij vond het nu ook gemakkelijker, om zelf een beetje vriendelijk te zijn.

En deze jongen, die nu bij hem zat? Het was wel een aardige jongen. Misschien was het soms ook wel een stoute jongen. Geert wist het niet goed. Hij wist ook niet goed, wat er precies gebeurd was op dien dag, toen ze hem hier naar toe brachten. Hij bleef nog een poosje hier. Straks was het Kerstfeest. Dan zongen de zusters mooie verzen, hadden ze hem verteld. Hij verlangde er al naar. Hij vond het goed, dat hij nog een poosje hier bleef. Hij vond het ook goed, dat hij later

weer naar zijn huisje terugging. Hier deze dokter, zijn eigen dokter van vroeger, zei hem, dat het wat geverfd en opgeknapt werd, omdat die auto er tegen aan was gereden. En dat hij dat zelf niet behoefde te betalen. Dat was ook goed.

En die jongen, die bij hem zat, had beloofd, dat hij hem niet meer plagen zou. Dat was heel goed.

In den Bijbel stond, dat het zonde was om zo kwaad te worden, als hij, Geert, dan werd. Maar als die jongens hem plaagden, kon hij er niks tegen doen, dat hij zo kwaad werd. En dan was hij later zo bang, omdat hij zonde gedaan had. Dan kroop hij in den kelder van bangheid. Als de jongens hem niet meer plaagden, zou hij ook niet weer zo kwaad worden. Dat was mooi. Hij zou het een keer aan de zuster zeggen, hoe het was. Als hij het zeggen *kon*. Tegen de zuster misschien wel. Die éne zuster, die zo vriendelijk was en die je zo goed helpen kon. . . .

Geert zei niet veel meer dan: „Ja, ja,” en „Och, och,” terwijl de dokter vertelde.

Over de politie praatte hij niet. Daar was Jaap erg blij om.

Hij zag nu eigenlijk pas wat voor een zielig mannetje Geert was. Hij schaamde zich omdat hij het leuk had gevonden hem te plagen. 't Was niet alleen uit angst voor wat er zou kunnen gebeuren, dat hij zich voornam het nooit weer te doen. Hij wist nu, dat hij het

nooit meer grappig zou kunnen vinden, als Geert kwaad werd. Hij zou alleen maar medelijden met hem kunnen hebben. —

Toen ze terugreden zei vader: „Het opknappen van Geert zijn huisje, dat moeten *wij* betalen. De chauffeur schreef me er over. *Hij* wilde het doen. Maar het is zijn schuld niet.”

Jaap zei: „Ja” en „Nee”, net als een poosje geleden tegen moeder.

En toen: „Mag het van mijn spaarbankboekje af?”

Vader zei: „Ja. Goed.” —

Het was fijn in den auto. *Nu* was het weer fijn.

Het was heerlijk weer thuis te komen. *Nu* was het weer heerlijk.

Het was prettig, dat je iets goed maken kon, door geld te geven voor Geert. Maar het verkeerde, dat je deed, nam je daarmee niet weg. Dat kon je *zelf* niet wegnemen. Dat kon alleen God.

Morgen werd het Kerstfeest.

En omdat het Kerstfeest werd, wist je, dat God je zonden vergeven wilde. Want' daarvoor was Jezus op aarde gekomen.

Dat was het allerheerlijkste.